

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๑๙

ลาภนอก ๆ

วันนี้พวกกรุงเทพฯ มา คณะสุดท้ายนี้เขาพูดเป็นภาษาจีนให้ขอลาภกับเรา ผู้ที่รับฟังก็เลยพูดเป็นภาษาไทยออกมา เราก็เลยได้อธิบายถึงเรื่องลาภให้ฟัง

เราถือพระพุทธศาสนา เป็นพุทธบริษัทของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าแท้ ธรรมแท้ ศาสนาแท้ พุทธบริษัทจึงควรจะเป็นพุทธบริษัทแท้ ไม่ควรจะไปหาบุญญ์กเขต หาความเป็นสิริมงคล หาลาภนอกจากสิ่งที่เป็นสิริมงคล ที่เลยหรือนอกไปจากตัวของเรา พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า กิจฺจโณ มนุสฺสสปฏิลาโภ ลาภที่พึงหวังนั้นคือความเป็นมนุษย์ มนุษย์ผู้ได้ปรากฏตัวขึ้นมาจึงจัดว่าเป็นผู้มีลาภ ตามหลักธรรมท่านสอนไว้อย่างนี้

สัตว์ทั่วโลกถ้าหากพูดได้ มีความรู้สึกพอที่จะนึกตึ๊งชั่วได้บ้างแล้ว ต้องมีความปรารถนาเป็นมนุษย์กันทั้งนั้น ก็นี่เราเป็นมนุษย์แล้ว เราจะไปหาลาภที่ไหนอีกให้ยิ่งกว่าลาภแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นบาทฐานอันสำคัญในการที่จะได้ลาภอันประเสริฐ นับแต่ความดีทั้งหลายจนกระทั่งถึงมรรคผลนิพพาน อันเป็นลาภสูงสุดในไตรภพที่พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญ ลาภนอกนั้นไม่ได้มีราคาสูงกว่าความเป็นมนุษย์ ความเป็นมนุษย์นี้เป็นรากฐานสำคัญอันหนึ่งที่เรียกว่าลาภในเบื้องต้น

ลาภในอันดับต่อไปเราก็นำความเป็นมนุษย์ อวัยวะทุกส่วนแห่งความเป็นมนุษย์นี้ออกไปใช้เพื่อผลประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรม ให้ปรากฏผลขึ้นมาจากการกระทำการดำเนินของเรา ก็เชื่อว่าเราได้ลาภเป็นลำดับ ๆ ไป พระพุทธเจ้าท่านทรงเสียสละจากลาภทั้งหลาย เพราะเห็นธรรมอันประเสริฐนั้นว่าเป็นลาภอันประเสริฐเหนือโลกทั้งหลาย พระสงฆ์สาวกทั้งเป็นเศรษฐีกุฎุมพี ทั้งเป็นพ่อค้ามหากษัตริย์ ประชาชน ยังต้องเสียสละลาภเหล่านั้นเพื่อลาภอันประเสริฐ ได้แก่คุณงามความดีทั้งหลายเป็นลำดับขึ้นไป เราทั้งหลายมาเพื่อคุณงามความดี มาบำเพ็ญคุณงามความดีคือบุญคือกุศล ซึ่งเป็นลาภอันสำคัญที่ถูกต้องตามหลักศาสนธรรม ท่านประกาศสอนไว้ เราจึงไม่ควรจะไปคิดถึงเรื่องลาภนอก ๆ อันเป็นการตะครุบเงาออกจากตัวของเราไป ซึ่งเป็นการผิดพลาดมาก ได้สอนอย่างนี้วันนี้

ตามหลักธรรมก็เป็นอย่างนั้น เราถือหลักความเป็นมนุษย์นี้พยายามบำรุงส่งเสริมความดีให้เกิดขึ้นภายในใจของตน จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว กายจะกระดิกพลิกแพลงหรือ

เคลื่อนไหวไปในทางใด ดีชั่วประการต่างๆ ย่อมขึ้นอยู่กับจิตเป็นผู้บงการ เพราะฉะนั้นจิตใจจึงควรได้รับการอบรมในทางที่ถูกที่ดี มีความเฉลียวฉลาดในการจะประกอบตน ให้เป็นไปเพื่อความถูกต้องดีงาม และหน้าที่การงานอันจะพึงเป็นผลเป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม เช่นเดียวกับโซเฟอร์ที่ขับรถ ผู้ที่จะขับรถไปด้วยความแคล้วคลาดปลอดภัยเสมอไปนั้นต้องเป็นผู้ฉลาดในการขับ รู้สถานที่ควรรอ สถานที่ควรเร่ง สถานที่ควรหยุด ควรแวะ ควรจอด ควรยับยั้งหรือควรเร่งประการใด ต้องขึ้นอยู่กับผู้ขับรถซึ่งเป็นผู้ฉลาด แล้วจะไปถึงจุดที่หมายได้ โดยไม่มีอันตรายใด ๆ

ใจเมื่อได้รับการอบรมในทางที่ถูกที่ดีแล้ว ก็ย่อมนำกายวาจาคือความประพฤติต่างๆ ให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องดีงามตั้งแต่ต้นจนอวสาน เรียกว่าพลเมืองดี ถ้าเป็นฆราวาส ก็เรียกว่าพลเมืองดี หรือสุภาพชน หรือกัลยาณชน เราอาศัยร่างกายอันนี้แลเป็นเครื่องมือสำหรับทำประโยชน์ จะได้มากน้อยเพียงไรก็ต้องอาศัยร่างกายนี้เป็นเครื่องมือ เป็นที่ทำ อันนี้จึงจัดว่าเป็นลาภอันประเสริฐตามหลักที่ท่านว่า กิจฺจโน มนุสฺสปฏิลาโภ

กิจฺจโน สหุทฺธมฺมสุสวณฺ์ การพึงธรรมเป็นของยาก ทำไม่ถึงยาก ยากที่ใจ ไม่พอใจจะอยากฟัง ไม่สนใจที่จะบังคับให้ฟังอรรถฟังธรรม ซึ่งแสดงไปตามเหตุตามผล ในหลักความจริงอันถูกต้องดีงาม จิตมันมักฝืน เพราะจิตไม่ชอบไปตามทางที่ราบรื่นดีงามที่หลักธรรมท่านสั่งสอนไว้ แต่ชอบจะเข้าป่าเข้าพง เหยียบขวากเหยียบหนามให้ถลอกปอกเปิกไปอย่างนั้น ตามนิสัยของกิเลสที่หลุดลากจิตไป เพราะฉะนั้นโลกเราจึงมีแต่ความทุกข์ความเดือดร้อน เพราะไม่เดินตามทางที่ท่านให้เดิน

ย่นเข้ามาถึงตัวของเรา เราก็ต้องดูเข็มทิศดูจิตใจของเราว่าจะชี้ไปในทางใดมาก การชี้ไปในทางใดมากนั้น ทางนั้นเป็นการถูกต้องดีงามหรือไม่ เราต้องใคร่ครวญพิจารณาด้วยสติปัญญา โดยอาศัยหลักธรรมเป็นเครื่องมือหรือเป็นเครื่องพาเดิน เป็นทางเดิน เราสามารถที่จะหักห้ามตัวของเรา บังคับตัวของเราได้ เร่งตัวของเราได้ในกิจที่ถูกที่ควร มนุษย์เราบังคับตนเองไม่ได้ เราจะหวังประโยชน์จากอันใด ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดที่จะเหนืออำนาจของมนุษย์ ซึ่งอยู่ในวิสัยของมนุษย์จะบังคับจะทำได้ ตัวเราเองไม่สามารถที่จะบังคับตนได้แล้ว เราจะไปหวังประโยชน์หรือหวังสิริมงคลจากสิ่งใด เพราะสิ่งนั้นย่อมจะเป็นมงคลแก่ผู้มีมงคลแก่ตนอยู่แล้วเท่านั้น จึงจะสามารถนำสิ่งนี้ ๆ ให้มาเป็นเครื่องเสริมความสิริมงคลของตนได้โดยถูกต้องหรือราบรื่นดีงาม

ด้วยเหตุนี้แล การบังคับ การฝึกฝน การอบรม การทรมาณตนหนักบ้างเบาบ้าง การฝึนตนในสิ่งที่ไม่ดี จึงเป็นกิจหรือเป็นหน้าที่ของเราผู้ต้องการความสุขความเจริญ จะต้องทำด้วยกัน ความยากความลำบากนั้นมีอยู่กับหน้าที่การงานทุกประเภท เป็นแต่เพียงว่าความจดจ่อหรือความสนใจของจิตว่ายากหรือถ่วงนั้น มีมากน้อยเพียงไรเท่านั้นกับกิจการงานนั้น ๆ ถ้าจิตมีความสมัครรักชอบในงานนั้น ก็เหมือนว่างานนั้นไม่หนักไม่หนา ความจริงมันก็หนักเช่นเดียวกัน แต่ที่เหมือนไม่หนักก็เพราะจิตพอใจ

เรายกตัวอย่าง ทองทั้งแท่งมีน้ำหนัก ๑๒ กิโล กับไม้ท่อนหนึ่งหนัก ๑๐ กิโล แล้วใครอยากจะยกวัตถุใด ตามธรรมดาต้องโดดใส่ทองทั้งแท่งที่มีน้ำหนัก ๑๒ กิโลนั้นแล ไม้ก็ดี ทองทั้งแท่งก็ดี แม้จะประกาศน้ำหนักให้ทราบแล้วก็ตาม คือไม้นี้ให้เอาไปทำสิ่งนั้น ๆ จะเป็นประโยชน์อย่างนั้น ๆ แต่ทองนั้นจะเอาไปทำอะไรก็ทราบกันอยู่แล้ว สัญชาตญาณของมนุษย์เราจะต้องฝังลงในทองนั้นหนักยิ่งกว่ากันขนาดนั้นก็พอใจแบก เหมือนไม่หนักเลย นี่คือความพอใจ ถ้าความไม่พอใจแล้วถึงสิ่งนั้นจะมีคุณค่ามากก็ตาม มันก็หนัก

การประพฤติธรรมนี้เป็นสิ่งที่ฝึนความเคยชินของใจ ที่เคยมีความรู้สึกเป็นไปในฝ่ายต่ำเสมอ ด้วยอำนาจของสิ่งที่ต่ำพาเดินอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นการลำบากในอันที่จะฝึนสิ่งเหล่านี้เพื่อก้าวเดินขึ้นสู่ที่สูง จึงต้องได้สอนวิธีการต่าง ๆ กันเป็นลำดับลำดับ หาอุบายสอน เช่น พระพุทธเจ้าท่านสอนพระโมคคัลลาน์ด้วยสัญญา ๑๐ ประการ แม้พระโมคคัลลาน์จะสำเร็จพระโสดาปัตติผลเป็นพระอริยบุคคลแล้วก็ตาม แต่กิเลสประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหัวใจของพระโมคคัลลาน์นั้นมันไม่เป็นโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผลกับใคร ๆ กิเลสประเภทนั้น ๆ แล จึงต้องเป็นข้าศึกต่อพระโมคคัลลาน์ ให้เกิดความง่วงเหงาหาวนอน รู้สึกเกิดความท้อแท้อ่อนแอในธรรมชั้นสูงกว่านั้น

พระพุทธเจ้าจึงทรงสั่งสอนอุบายวิธีแก้ความง่วงเหงาหาวนอนด้วยสัญญา ๑๐ ประการ แต่จะไม่อธิบายมากในเรื่องสัญญา ๑๐ ประการ มีอนิจสัญญา เป็นต้น จะบอกอย่างเปิดเผยคือที่เข้าใจกันชัด ๆ ก็ให้มองแหวงดูเดือนดูดาว ดูทิศใต้ทิศเหนือไป แล้วจิตได้ส่งออกไปดูอย่างนั้นแล้ว ความง่วงเหงาหาวนอนก็จะค่อยบรรเทาเบาบางไป เป็นต้น พระโมคคัลลาน์ก็ได้อุบายวิธีจากพระพุทธเจ้าบำเพ็ญตน ก็ได้สำเร็จพระอรหันต์ผลขึ้นมา หลังจากได้รับพระโอวาทจากพระพุทธเจ้าแล้ว นี่แหละเรื่องของกิเลสไม่ว่าจะอยู่ในบุคคลประเภทใด ต้องเป็นกิเลสอยู่รำไป เป็นข้าศึกต่อจิตใจอยู่รำไป ท่านจึงสอนให้ละให้แก้ให้ถอดให้ถอนออกโดยลำดับ

จนกระทั่งไม่มีกิเลสประเภทใด ๆ อยู่ภายในจิตใจเลย จึงจะไม่มีสิ่งที่เป็นข้าศึกของใจ จึงจะไม่มีสิ่งที่ฝืนใจ ใจจึงเป็นอิสระโดยลำพังตนเอง ที่เรียกว่าเป็นอิสระในหลักธรรมชาติแท้ด้วยความบริสุทธิ์ที่ชำระสิ่งจอมปลอมทั้งหลายออกหมดโดยสิ้นเชิง เราแม้จะไม่ได้เช่นนั้นก็ตาม การดำเนินคุณงามความดีของเราทุกประเภทก็เป็นไปเพื่อจะถึงความเป็นเช่นนั้น เช่นเดียวกับเรา ก้าวขึ้นบันได จะได้ที่ขั้นก็คือบันไดที่จะก้าวขึ้นสู่ที่สูงนั้นแล ก้าวไปเรื่อย ๆ จนถึงที่สุดจุดหมายปลายทางได้ในระยะหนึ่งแน่นอน

พระพุทธเจ้าประทานพระโอวาทไว้นี้ เพราะเห็นคุณค่าของหัวใจสัตว์โลกที่ถูกสิ่งต่ำทรามทั้งหลายเหยียบย่ำทำลายอยู่ตลอดเวลาทุกภพทุกชาติ ไม่มีความเป็นอิสระภายในตน ใด้อำนาจของเขาตลอดมา ไม่ว่าจะเป็นคนชั้นใด สัตว์ประเภทใด ย่อมอยู่ใด้อำนาจแห่งธรรมชาติที่ต่ำนี้ทั้งนั้น ธรรมชาติที่ต่ำนี้กลายเป็นของสูงขึ้นมาเพราะอำนาจมาก บังคับจิตใจที่ควรจะสูงให้กลายเป็นสิ่งที่ต่ำไปได้ นอกจากหลักศาสนธรรมที่พระพุทธเจ้าสั่งสอนไว้แล้วนี้เป็นเครื่องมือนำเข้าไปปฏิบัติแก้ไข หรือชักฟอก หรือผลักดันออกจากจิตใจนั้น จึงจะเกิดความสว่างไสว หรือเกิดความผ่องใสขึ้นมา ผลสุดท้ายก็กลายเป็นความอิสระ ไล่ไปหมด เมื่อถึงขั้นอิสระเต็มที่แล้ว จะว่าผ่องใสก็พูดไม่ได้ อะไรก็พูดไม่ถูกทั้ง ๆ ที่รู้ ๆ อยู่ นั่นแหละ นี่คือจิตที่เหนือโลกเพราะการฝ่าฝืนสิ่งไม่ดีทั้งหลาย หรือเพราะการฝืนสิ่งไม่ดีทั้งหลาย การต่อสู้สิ่งไม่ดีทั้งหลาย

เราเป็นผู้ควรอย่างยิ่งต่อการฝึกการอบรม การห้ามปรามสั่งสอนเรา หรือการหักห้ามเราในสิ่งที่เห็นว่าไม่ควร มีเราเท่านั้นเป็นสำคัญที่จะสามารถฝึกฝนอบรม หรือบังคับตนเองได้ ในสิ่งที่ไม่ชอบธรรมทั้งหลาย และเป็นผู้จะสามารถในการบำเพ็ญตนให้เป็นไปเพื่อความดีงามอย่างน้อยก็เป็นสุภาพชน สุภาพบุรุษ สุภาพสตรี ที่มีความนึ่มนวลด้วยความประพฤดิธรรมาศัยที่กลมกลืนไปกับบรรดากับธรรม เป็นผู้มีคุณสมบัติประจำใจ คุณสมบัติอันนี้แลเกิดขึ้นมาจากลาภเบื้องต้นคือความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นเครื่องมือแล้ว ที่จะสั่งสมคุณงามความดีทั้งหลายจนกลายมาเป็นคุณสมบัติของใจได้

ลาภที่สำคัญคือคุณงามความดีนี้ เกิดขึ้นมาจากลาภเบื้องต้นคือความเป็นมนุษย์ นำร่างกายซึ่งควรเป็นเครื่องมือนี้ ไปปฏิบัติหน้าที่การงานที่ควรจะเป็นประโยชน์แก่ตน จนเป็นสิริมงคลขึ้นมาภายในจิตใจ ใจก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือเป็นสิริมงคล เป็นลาภอันสูงส่งขึ้นไปโดยลำดับ แม้ที่สุดลาภอันสูงส่งได้แก่มรรคผลนิพพาน ก็ไม่พ้นจากความดีไปจากลาภคือความ

เป็นมนุษย์นี้ เราจึงหาลาภที่ไหนที่จะให้ยิ่งกว่าลาภแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นเครื่องมืออันสำคัญนี้ไปไม่ได้ เราหาที่ไหนไม่เจอ เราต้องเอาตรงนี้ อะไรดีก็ตาม เราอย่าหนีหลักประกันตัวในความดีอันแน่นอน คือตัวของเราต้องเป็นคนดี พยายามประพฤติปฏิบัติตนให้ดี พยายามหักห้าม

อยากก็ตาม สิ่งที่ยากนั้นจะเป็นเครื่องแสดงแห่งจิตใจ เป็นอันตรายแก่ตนไม่ทำ นี้เรียกว่าฝืนกัน ต่อสู้กัน สิ่งที่จะเป็นผลเป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม ตั้งแต่ปัจจุบันถึงอนาคตคือความดี แม้จะมีความขี้เกียจก็ต้องฝืนกันทำ ให้เกิดความเป็นสิริมงคลขึ้นมาภายในจิตใจ อยู่ที่ไหนก็เป็นคนดี เป็นสิริมงคล สิริมงคลอันแท้จริงนี้มีอยู่ที่จิตใจของเรา มีอยู่ที่ตัวของเรา เป็นผู้จะค้นคว้าเป็นผู้จะสั่งสมเป็นผู้จะผลิตขึ้นมา จึงไม่มีอะไรที่จะเหนี่ยวอำนาจของมนุษย์ที่จะพึงทำได้ มันรวมอยู่ในตัวมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ฉลาดนี้ทั้งนั้น จะเป็นจอมปราชญ์ดังพระพุทธเจ้าหรือสาวกทั้งหลาย ก็ขึ้นอยู่กับมนุษย์ที่พยายามฝึกฝนอบรมตนไปในแนวทางที่ถูกต้อง

เราทุกคนหวังความสุขความเจริญ หวังความเป็นสง่าราศีแก่ตนและวงศ์สกุล จงนำธรรมนี้ไปประพฤติปฏิบัติ ยากก็ง่ายเราอย่าถือมาเป็นอุปสรรคเครื่องด่าเนิน ให้ถือเหตุถือผลที่จะทำตนให้มีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นคนดี เป็นหลักหรือเป็นแนวทางดำเนิน เราก็จะเป็นคนดีเรื่อย ๆ ดีไปทุกเพศทุกวัย ดีไปตั้งแต่ต้นจนอวสาน ไม่มีอันใดที่จะเหนี่ยวความดีของบุคคลผู้ทำดีไปได้ ความดีของบุคคลผู้ทำดีนี้จึงเหนือสิ่งใด ๆ ที่ว่าดี ๆ ในโลก ให้นำไปพิจารณา

การแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควร จึงขอยุติเพียงเท่านี้

รับชมรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th

และทางสถานีวิทยุเสียงธรรม FM103.25MHz พร้อมเครือข่ายทั่วประเทศ